

1

Mūsų susitikimas nebuvo iš anksto surežisuotas. Nei mano, nei Edo, nei kurios nors iš tų slaptų, tariamai juo manipuluojančių jėgų. Aš nebuvo pasirinktas taikiniu. Edo niekas nesukurstė. Mūsų niekas nei slapčia, nei akiplėšiškai akivaizdžiai nestebėjo. Jis metė man sportinį iššūkį. Aš priėmiau. Mudu sužaidėme. Nebuvo jokių gudrybių, jokių sąmokslų, jokio susimokymo. Mano gyvenime esama įvykių – tiesa, šiomis dienomis vos keletas – turinčių tik vieną vienintelį paaiškinimą. Mūsų susitikimas kaip tik toks įvykis ir yra. Kad ir kiek kartų buvau priverstas jį atpasakoti, nuo pirminės versijos nė sytkio nenukrypau.

Šeštadienio vakaras. Sėdžiu minkštame šezlonge prie baseino Batersio sporto klube „Athleticus Club“, kurio garbės sekretorius esu, nors titulas iš esmės bereikšmis. Didžiulė klubo salė aukštomis lubomis su gegnėmis yra įrengta dalyje buvusios alaus daryklos, vienoje jos pusėje baseinas, kitoje baras, o takas per vidurį veda į atskirtas rūbines bei dušų zonas.

Sėdžiu veidu į baseiną, įkypai barui. Už jo yra įėjimas į salę, tada vestibulius, dar toliau – durys į gatvę. Taigi iš savo vietos neįžiūriu, kas įeina į klubą ar sukiojasi vestibulyje:

skaito skelbimus, rezervuoja kortus ar rašo savo vardą į turnyrinę lentelę. Bare verda prekyba. Baseine taškosi ir krykštauja jaunos merginos su kavalieriais.

Vilkiu badmintono aprangą: šortus ir džemperį, aviu porą naujų kulkšnis tausojančių sportbačių. Pirkau juos norėdamas atsiginti įkyraus kairės kulkšnies skausmo, įsimetusio prieš mėnesį, beklaidžiodant po Estijos miškus. Po keleto užsitęsusių, viena po kitos išpuolusių užduočių užjūryje pagaliau mėgaujosi sąžiningai užtarnautomis atostogomis namuose. Mano profesinį gyvenimą temdo debesys, kurio visomis išgalėmis stengiuosi nepaisyti. Pirmadienį, įtariu, būsiu paskelbtas bedarbiu. Na ir tebūnie, kartoju sau. Žengiu į keturiasdešimt septintuosius metus, gerai padirbėjau, ko iš manęs visada ir būdavo tikimasi, taigi nėr kuo skūstis.

Dėl to dar didesnę paguodą man teikia žinia, kad, nepaisant bėgančių metų bei ramybės neduodančios kulkšnies, aš ir toliau viešpatauju klubo čempiono soste – vos aną šeštadienį užsitikrinau pergalę vienetuose prieš talentingą jaunesnį varžovą. Vienetai šiaip jau laikomi greitakojų dvidešimtmečių valdomis, bet man kol kas dar pavyksta išlaikyti savo pozicijas. Šiandien, paklusdamas klubo tradicijai, kaip naujai karūnuotas čempionas sėkmingai pasirodžiau draugiškame mače prieš čempioną iš konkuruojančio klubo, įsikūrusio už upės, Čelsyje. Štai jis – daug žadantis, sportiškas jaunas indų kilmės baristeris – sėdi šalimais su bokalu rankoje ir skęsta maloniuose prisiminimuose apie mūsų dvikovą. Man iki pat paskutinių mačo akimirkų buvo striuka, bet galop patirtis ir nusišypsojusi sėkmė pasuko žaidimą mano naudai. Galbūt šios kelios paprastos smulkmenos padės mažumą geriau

suprasti, kodėl buvau šitaip maloningai nusiteikęs, kai Edas metė man iššūkį, ir kodėl jaučiau, tegul ir laikinai, kad net ir po atleidimo iš darbo dar esama gyvenimo.

Mudu su sutriuškintuoju varžovu draugiškai šnekučiuojamės. Pokalbis sukasi – prisimenu, tarsi tai būtų vykę vakar – apie mūsų tėvus. Pasirodo, abu buvo entuziastingi badmintono žaidėjai. Jo tėvas užėmė antrą vietą visoje Indijoje. Maniškis vieną ramų sezoną tapo britų kariuomenės čempionu Singapūre. Mes smagiai dalijamės įspūdžiais, kai suprantu, kad tai prie manęs atžygiuoja Alisa, mūsų Karibų kilmės registrotorė ir apskaitininkė, lydima labai aukšto, bet kol kas kažkokio neaiškaus jaunuolio. Alisai šešiasdešimt, ji šmaikšti, kūninga ir visada šiek tiek padususi. Mes su ja esame du seniausi klubo nariai, aš – kaip žaidėjas, ji – visa ko ramstis. Kad ir kur pasaulyje gaunu užduotį, kiekvienais be išimties metais siunčiame vienas kitam kalėdinius atvirukus. Maniškiaji visada šelmiški, jos – šventuoliški. Kai sakau „atžygiuoja prie manęs“, turiu omenyje, kad, kadangi jiedu, su Alisa priešakyje, artėja prie manęs iš nugaros, pirmiausia jiems reikia mane praeiti, o tada atsisukti – šitai jie padaro tuo pat metu, net juokinga

– Misteri sere Natai, sere, – ceremoningai kreipiasi Alisa. Dažniausiai aš jai būnu lordas Natas, bet šįvakar smunku iki paprasto riterio. – Šiam labai išvaizdžiam ir mandagiam jaunuoliui reikia pasikalbėti su jumis *itin* asmeniškai. Bet jis nenori *trukdyti* jums šlovės valandą. Jo vardas *Edas. Edai*, pasisveikink su *Natu*.

Mano atmintyje Edas dar kurį laiką stypso per kelis žingsnius už jos; jaunuolis akiniuotas ir griozdiškas, beveik dviejų

metrų, spinduliuoja vienatvę ir susigėdęs puse lūpų šypsosi. Prisimenu, kaip ant jo susikirto du priešingi šviesos šaltiniai: oranžinė šviesa nuo baro apgaubė jį dangišku spindesiu, o baseino apšvietimas iš nugaros dar labiau išdidino siluetą.

Jaunuolis žengia į priekį ir materializuojasi. Du dideli, nevikrūs žingsniai: kaire koja, dešine koja, stot. Alisa nubruzda šalin. Laukiu jo prabylant. Veido išraišką perjungiu į kantrią šypseną. Mažiausiai metras devyniasdešimt, tamsūs, susitaršę plaukai, didelės rudos mokslingos akys, akinių paverstos nežemiškomis, ir kelius siekiantys balti sportiniai šortai, kokius dažniau nešioja buriuotojai arba Bostono turčių atžalos. Kokių dvidešimt penkerių, bet dėl tų amžino studenčioko bruožų laisvai galėtų būti ir jaunesnis ar vyresnis.

– Sere? – prabyla jis pagaliau, bet negaliu sakyti, kad labai pagarbiai.

– *Natai*, jei neprieštarausi, – pataisau jį ir vėlei nusišypsau.

Jis mane išgirsta. *Natai*. Susimąsto. Suraukia snapą primenančią nosį.

– Tai aš *Edas*, – prisistato, mano labai pakartodamas Alisos jau pateiktą informaciją. Toje Anglijoje, į kurią neseniai grįžau, pavardžių niekas neturi.

– Na, labas, *Edai*, – smagiai atsakau. – Kuo galėčiau tau padėti?

Jis vėl patyli, viską apgalvoja. Tada pažeria:

– Noriu su tavim sužaisti, ane? Nes tu gi čempionas. Bet aš ką tik įstojau į klubą. Aną savaitę. Tai va. Įsirašiau į turnyrinę lentelę ir panašiai, bet pakilti trunka suknistus *mėnesius*, – žodžiai veržiasi iš savo kalėjimo. Vėl nutilęs, jis pasižiūri pirma į malonųjį mano varžovą, tada vėl į mane.

– *Klausyk*, – kalba toliau, norėdamas palenkti mane savo pusėn, nors aš nė nepradėjau ginčytis. – Nežinau klubo protokolo, ane? – Jo balsas iš pasipiktinimo kyla. – Bet aš nekal-tas. Aš gi prašiau Alisos. O *ji* sakė, pats paklausk, jis nesikan-džioja. Tai ir klausiu. – Ir jeigu netyčia prireiktų platesnio paaiškinimo: – Aš tiesiog mačiau tave žaidžiant, ane? Laimė-jau prieš keletą žmonių, prieš kuriuos laimėjai ir tu. Ir prieš kelis, kurie tave nugalėjo. Manau, galėčiau su tavim sužaisti. Ir net neblogai sužaisti. Tai va. Netgi visai *gerai*.

O kaipgi jo kalbėjimas, apie kurį dabar jau būsiu susi-daręs visai neprastą įspūdį? Nuo seno gerbiamame britų salono žaidime, kuriame mūsų tėvynainiai rikiuojami ant visuomenės socialinės piramidės laiptelių pagal jų tarsenos ypatumus, pasirodyčiau geriausiu atveju prastai, mat perne-lyg didelę gyvenimo dalį praleidau svečiuose kraštuose. Bet mano dukters Stefanės, prisiekusios lygybės šalininkės, au-siai Edo tartis, spėju, būtų pasirodžiusi vos *patenkinama* – vadinasi, jokių tiesioginių privataus išsilavinimo įrodymų nerasta.

– Ar galėčiau paklausti, kur žaidi, Edai? – užduodu jam šį – mūsųose įprastą – klausimą.

– Visur. Kur tik randu tinkamą varžovų. Tai va. – Ir, lyg pamiršęs, priduria: – Paskui išgirdau, kad tu čia narys. Kai kuriuose klubuose galima susimokėti ir žaisti. O čia ne. Čia pirmiausia reikia įstoti. Mano nuomone, tai afera. Bet įstojau. Paklojau sukruštą krūvą pinigų, bet tiek to.

– Na, man labai gaila, kad tau teko kišenę pakratyti, Edai, – atsakau kiek galėdamas maloniau, perteklinį „sukruštą“ nu-rašęs nervams. – Bet jei norėtum sužaisti, galime, – priduriu,

atkreipdamas dėmesį, kad pokalbiai prie baro slopsta ir galvos pamažu gręžiasi į mus. – Kurią dieną sutarsime dėl laiko. Nekantrauju.

Bet Edui tai nė trupučio neįtinka.

– O tai kada, kaip manytum, tau tiktų? Ta prasme, normaliais terminais. Ne *kurią nors dieną*, – spaudžia jis ir užsitarnauja krizenimą nuo baro – iš nepatenkintos minos aki-vaizdu, kad jį tai suerzina.

– Na, tikrai ne šią ar kitą savaitę, Edai, – atsakau visai nuoširdžiai. – Turiu sutvarkyti gan rimtą reikalą. Jei atvirai, laukia seniai vėluojančios šeimos atostogos, – priduriu, tikėdamasis šypsenos, bet gaunu tik bereikšmį žvilgsnį.

– Tai kada grįžti?

– Dar kitą šeštadienį, jei nieko nesusilaužysim. Keliaujam slidinėti.

– Kur?

– Į Prancūziją. Netoli Meževo. Pats slidinėji?

– Teko. Bet Bavarijoj. Tai gal tą sekmadienį?

– Deja, teks rinktis darbo dieną, Edai, – atsakau griežtai, nes šeimos savaitgaliai dabar, kai mudviem su Pru jie pagaliau tapo pasiekiami, yra šventi, o šiandiena – reta išimtis.

– Tai darbo dieną po dviejų savaitių, taip? Kurią? Rinkis. Kada tau patogiu. Aš prisitaikau.

– Na, matyt, man labiausiai tiktų *pirmadienis*, – pasiūlau, nes pirmadienio vakarais Pru atveria savo labdarinę teisės kliniką.

– Tai pirmadienį po dviejų savaitių. Šeštą valandą? Septintą? Kada?

– Sakyk, kada labiausiai tinka *tau*, – siūlau. – Mano planai

kol kas neaiškūs, – tai yra tuo metu greičiausiai jau būsiu išmestas į gatvę.

– Pirmadieniais mane kartais užlaiko, – sako jis lyg skųstusi. – Gal aštuntą? Ar tinka aštuntą?

– Aštuntą tinka.

– Pirmas kartas gerai? Jei pavyks gauti. Alisa sako, kad vienetams kortus dalija nenoriai, bet tu gi ne šiaip kas.

– Tik bet kuris kortas, Edai, – patikinu jį, o nuo baro atsklinda dar viena juoko papliūpa ir pavieniai plojimai – įtariu, už atkaklumą.

Apsikeičiame mobiliojo telefono numeriais – tai visada savotiška dilema. Duodu jam asmeninį numerį ir prašau žinute pranešti, jei kiltų bėdų. Jis irgi išreiškia tokį pat pageidavimą.

– Ir, klausyk, Natai? – pertemptas balsas staiga sušvelnėja.

– Ką?

– Puikiai praleisk tas savo šeimos atostogas, gerai? – Ir jei netyčia būsiu pamiršęs: – Tai pirmadienį po dviejų savaitių. Aštuntą. Čia.

Dabar jau kvatojasi arba ploja visi, o Edas atsisveikindamas nerūpestingai plačiu lanku mosteli man dešine ranka ir nukapoja vyrų rūbinės link.

– Kas nors jį pažįstat? – klausiu ir pajuntu, kaip nesąmoningai gręžiuosi stebėti jo nueinant.

Galvos purtomos. Atleisk, bičiuli.

– Kas nors matėt jį žaidžiant?

Atleisk ir vėl.

Palydžiu savo besisvečiuojantį varžovą į vestibulį ir pakeičiu jį rūbinę kyšteliu galvą pro kabineto duris. Alisa palinkusi prie kompiuterio.

- Edas kas? – klausiu jos.
- Šėnonas, – atsako ji, nepakeldama galvos. – Edvardas Stėnlis. Vienėtinė narystė. Sumokėta periodiniu pervedimu, vietinis.
- Profesija?
- Pono Šėnono profesija – *tyrėjas*. *Ką* tiria, nesako. Ar tiria *žmones*, nesako.
- Adresas?
- Hokstonas, Haknio rajone. Ten pat, kur gyvena abi mano sesėrys ir pusseserė Eimė.
- Amžius?
- Ponas Šėnonas *nebegali* naudotis jaunimo naryste. Ar seniai nebegali, nesako. Žinau tik tiek, kad tas vaikinąs tavęs tiesiog alksta, atmynę per visą Londoną, kad tik mestų iššūkį Pietiniam Čempionui. Išgirdo apie tave ir kaipmat atlėkė pričiupti, kaip Dovydas Galijotą.
- Jis taip *sakė*?
- Ko nesakė, pati išmaščiau. Kaip tokiam amžiui, tu jau per ilgai užsibuvai vienėtų čempionas, Natai, kaip ir Galijotas. Nori iškviesti jo mamytę ir tėvelį? Sužinoti, kokio dydžio jo paskola? Kiek atsėdėjo?
- Labanakt, Alisa. Ir ačiū.
- Ir tau labos nakties, Natai. Ir būtinai perduok linkėjimus saviškei Pru. Ir nebandyk nerimauti dėl to jaunuolio. Sudorosi jį, kaip ir visus išsišokėlius.

Jeigu tai būtų oficiali bylos istorija, pradėčiau nuo Edo vardo, tėvų, gimimo vietos ir datos, profesijos, religijos, rasinės kilmės, seksualinės orientacijos bei kitų būtinų duomenų, kurių Alisos kompiuteryje trūko. Bet yra kaip yra, taigi pradėsiu nuo savęs.

Buvau pakrikštytas Anatolijumi, o vėliau suanglintas į Natanielį, trumpiau Natą. Esu metro septyniasdešimt aštuonių ūgio, švariai nusiskutęs, pasišiaušusių žilstančių plaukų, vedęs Prudensiją, senos Londono Sičio teisininkų kontoros partnerę, atsakingą už bendro pobūdžio, dažniausiai labdarinius teisinius reikalus, bet daugiausia už *pro bono* bylas.

Sudėjimo esu liauno, Pru mieliau mane vadina *stamant-riiu*. Dievinu bet kokį sportą. Be badmintono, dar bėgioju ir kartą per savaitę mankštinuosi visuomenei uždarame sporto klube. Spinduliuoju *atšiaurų žavesį* ir pasižymiu *prieinamu pasaulietiško žmogaus būdu*. Iš pažiūros bei manierų esu tikras *brito prototipas*, gebu *laisvai ir įtakingamai diskutuoti*. *Prisitaikau prie aplinkybių* ir neturiu *neįveikiamų moralinių skrupulų*. Galiu būti *ūmus* ir *jokiais būdais nesu atsparus moteriškam žavesiui*. *Iš prigimties nesu tinkamas sėdimam darbui* – o čia jau per švelniai pasakyta. Galiu būti *užsispyręs* ir

natūraliai nepasiduodu disciplinai. Tai gali būti tiek yda, tiek ir pranašumas.

Čia cituoju konfidencialias savo buvusio darbdavio ataskaitas apie mano darbą bei bendrą žavesį per pastaruosius dvidešimt penkerius metus. Taip pat jums praverstų žinoti ir tai, kad prireikus *neabejotinai* pademonstruosiu *reikalaujamą šiurkštumą*, nors kas ir kokio to šiurkštumo reikalauja, neužsimenama. Ir priešingai, mano *lengva ranka ir širdingas, pasitikėjimą keliantis būdas*.

Jeigu kalbėsime šiek tiek kasdieniškiau, tai esu maišytos kilmės britas, vienturtis vaikas, gimęs Paryžiuje – tuo metu, kai buvau pradėtas, mano dabar jau amžinatilį tėvas buvo bepinigis Škotijos gvardijos majoras, iškomandiruotas į NATO būstinę Fontenblo, o motina – Paryžiuje įsikūrusios smulkios baltųjų rusų diduomenės dukra. Prie *baltųjų rusų* dar pridėkime ir gerą šaukštą vokiško kraujo iš jos tėvo pusės – šį faktą ji prisireikus pasitelkdavo arba nuneigdavo. Kalbama, kad mano tėvai susipažino priėmimo, kurį surengė savavališkai pasiskelbusi Rusijos vyriausybė tremtyje, tuo metu motina vis dar vadinosi meno studente, o tėvas artėjo prie keturiasdešimtmečio. Ryte jie jau buvo susižadėję – bent taip teigė motina, o aš, atsižvelgdamas į jos gyvenimo tėkmę kitose srityse, priešasčių abejoti jos žodžiais nematau. Tėvui išėjus į atsargą – skubiai primestą, mat, užsiplieskus akilai jų meilei, jis buvo pančiojamas žmonos ir kitų išlaikytinių – jaunavedžiai įsikūrė Paryžiaus priemiestyje Neji, dailiame baltame name, kurį parūpino mano seneliai iš motinos pusės ir kuriame netrukus gimiau aš, dovanodamas motinai galimybę ieškoti kitų malonių užsiėmimų.

Ir pabaigai palikau didingąją, visažinę savo mylimos kalbų mokytojos, auklės ir *de facto* guvernantės madam Galinos personą – neva ištremtą grafieneį iš Rusijos Volgos regiono, galimai turinčią Romanovų kraujo. Man iki šiol lieka neaišku, kaip ta moteris atsidūrė chaotiškuose mūsų namuose, galiu tik spėti, kad ji buvo atstumtoji meilužė mano prodėdės iš motinos pusės – šis, pasprukęs iš Leningrado, kaip jis anuomet vadinosi, ir vėl susikrovęs turtą iš prekybos meno kūriniais, gyvenimą paskyrė gražių moterų kolekcionavimui.

Mūsų namuose madam Galina pasirodė būdama nei daugiau, nei mažiau kaip penkiasdešimties, labai putli, bet kokiškai besišypsanti. Vilkėjo ilgas čežancio juodo šilko suknelės, pati siuvosi skrybėles ir gyveno dviejuose mūsų palėpės kambarėliuose, į juos susikrausčiusi viską, ką šioje žemėje turėjo: savo gramfoną, ikonas, tamsų Mergelės Marijos paveikslą, jos tvirtinimu, tapytą Leonardo, ir bokštą dėžių su senais laiškais bei nuotraukomis, kuriose jos seneliai kunigaikštukai bei kunigaikštytės stypsojo sniege, apsupti šunų ir tarnų.

Antroji, po mano asmeninės gerovės, didžioji madam Galinos aistra buvo kalbos, kurių ji mokėjo keletą. Vos man spėjus įsisavinti anglų kalbos rašybos taisykles, ji jau spyrė mokyti kirilicos. Prieš miegą skaitydavome tą pačią vaikišką pasakaitę, tik kasdien kita kalba. Susirinkus sparčiai retėjantiems Paryžiaus baltųjų rusų palikuoniams bei tremtiniam iš Sovietų Sąjungos, vaizduodavau jos pavyzdinį vaiką poliglotą. Sakoma, kad rusiškai kalbu su prancūziška intonacija, prancūziškai su rusiška, o šnekėdamas vokiškai suplaku abi. Bet štai mano anglų kalba, kad ir kokia ji būtų,

yra tėvo palikimas. Netgi esu girdėjęs sakant, kad angliškai kalbu su jam būdingu škotišku ritmu, tegul ir be įprasto girto riaumojimo.

Man einant dvyliktuosius metus, tėvą pakirto vėžys ir melancholija, taigi, padedamas madam Galinos, pildžiau jo priešmirtinius įgeidžius, kol motina laiką leido su turtiniausiu iš savo gerbėjų, belgu ginklų prekeiviu, kuris man buvo visiškai nė motais. Nesmagiame trikampyje, susiklosčiusiame po tėvo mirties, pasirodžiau besąs perteklinis, tad buvau supakuotas ir išsiųstas į Bordersą atostogoms pagyventi su rūsčia teta iš tėvo pusės, o mokslo metus praleisti spartietiškoje Hailando internatinėje mokykloje. Nepaisant didžiulių mokyklos pastangų neišmokyti manęs nė vieno dėstomo dalyko, įstojau į universitetą pramoniniame Anglijos Midlandse, kur žengiau pirmuosius nerangius žingsnius istorijose su moteriškąja lytimi ir vargais negalais sugraibiau trečio lygmens slavistikos laipsnį.

Pastaruosius dvidešimt penkerius metus tarnauju Didžiosios Britanijos slaptojoje žvalgybos tarnyboje arba, jos nariams, tiesiog Tarnyboje.

*

Net ir šiandien stojimas slaptosios vėliavos tarnybon man regisi nulemtas iš anksto, nes neprisimenu svarstęs apie jokią kitą profesiją ar tokios norėjęs, išskyrus nebent badmintoną arba kopimą į Kerngormo kalnus. Tą pačią akimirką, kai mano universiteto dėstytojas prie taurės drungno baltojo vyno ne-drąsiai pasiteiravo, ar esu kada galvojęs užsiimti kokia nors

„šiek tiek slapukiška veikla savo šalies labui“, mano širdis palaimingai pražydo, o mintys nuskriejo atgal į tamsų butą Sen Žermene, kur iki tėvo mirties kiekvieną mielą sekmadienį lankydavausi su madam Galina. Būtent ten pirmąsyk buvau pagautas prieš bolševikus nukreipto sąmokslu sukkelto jauduolio, kai netikri mano pusbroliai ir pusseserės, dėdės ir protektos, paklaikusiomis akimis kuždėdamiesi, dalijosi žinutėmis iš giminės, kur tik maža dalis jų kada buvo įkėlę koją – o paskui, staiga išvydę savo gretose ir mane, sukruisdavo reikalauti prisaikdinti mane tylėti, nepriklausomai nuo to, ar iš viso supratau paslaptis, kurių nugirsti man buvo nevalia. Ten pat užsikrėčiau ir Meškos, kurios kraujas tekėjo ir mano gyslomis, žavesiu – vis dėl jos įvairialypiškumo, didybės bei nesuvokiamų kelių.

Į mano pašto dėžutę įplevena mandagus laiškas su kvietimu prisistatyti į pastatą su portiku visai greta Bakingamo rūmų. Iš už šarvuoto bokšto dydžio stalo į atsargą išėjęs Karališkojo jūrų laivyno admirolas teiraujasi manęs, kokius žaidimus mėgstu. Atsakau, kad badmintoną, ir jis akivaizdžiai atgyja.

– Žinai, man teko žaisti badmintoną su tavo mieluoju tėtūšu Singapūre ir jis negailestingai mane sutriuškino.

Ne, sere, atsakau, nežinojau, ir susimąstau, gal derėtų tėvo vardu jo atsiprašyti. Matyt, kalbėjomės ir apie kitką, bet visai nieko neprisimenu.

– O kurgi jis *palaidotas*, tas tavo vargšelis? – klausia jis, man pakilus eiti.

– Paryžiuje, sere.

– A, mat kaip. Na, sėkmės.

Man liepiama pasirodyti Bodmino bulvaro geležinkelio stotyje su praėjusios savaitės žurnalo „Spectator“ numeriu. Išsiaiškinęs, kad visos neparduotos kopijos buvo grąžintos didmenininkui, nušvilpiu vieną iš vietinės bibliotekos. Vyras žalia fetrine skrybėle pasiteirauja manęs, kada išvyksta kitas traukinys į Kamborną. Atsakau negalįs jam pagelbėti, nes keliauju į Didkotą. Per atstumą seku paskui jį į automobilių stovėjimo aikštelę, kur laukia baltas furgonas. Po tris dienas trunkančių neperprantamų klausimų ir įtemptų vakarienių, kuriose tikrinamos mano socialinės savybės bei pakantumas alkoholiui, esu iškviečiamas stoti prieš susirinkusią komisiją.

– *Taigi*, Natai, – prabyla viduryje sėdinti žilagalvė dama. – Kadangi mes tavęs jau visko išklausinėjome, galbūt dabar tu norėtum ko nors paklausti *mūsų*?

– Na, tiesą sakant, *taip*, – atsakau, pirma suvaidinęs nuoširdžiai susimąščius. – Klausėte, ar galite kliautis mano ištikimybe, bet ar aš galiu kliautis *jūsiške*?

Ji nusišypso ir netrukus jau visi prie stalo šypsosi kartu su ja, ta pačia liūdna, gudria, mąsliu šypsena – nieko panašesnio į įspėjimą iš Tarnybos nesulauksite.

Spaudžiamas gražbyliauja. Pasižymi užslėpta agresija. Rekomenduojamas.

*

Tą patį mėnesį, kai baigiau pagrindinį tamsiųjų menų mokymų kursą, man nusišypsojo sėkmė susipažinti su Prudensija, būsimąja savo žmona. Pirmasis mudviejų susitikimas nieko gera nežadėjo. Mirus tėvui, iš šeimyninės spintos pažiuro

glėbys ilgai slėptų paslapčių. Netikri broliai ir seserys, apie kuriuos nebuvo nė girdėjęs, reiškė pretenzijas į turtą, dėl kurio pastaruosius keturiolika metų ginčijosi, bylinėjosi ir galiausiai jį išrakinėjo patikėtiniai iš Škotijos. Draugas rekomendavo Sičio teisininkų kontorą. Penkias minutes kantriai klausęs mano bėdų, vyriausiasis jos partneris nuspaudė mygtuką.

– Tai viena geriausių mūsų jaunų advokačių, – patikino mane.

Durims atsivėrus, vidun įžygiavo mano amžiaus moteris. Vilkėjo kojas pakertantį juodą kostiumėlį, kokius mėgsta teisės profesijos atstovai, ant nosies – mokytojiški akiniai, o labai mažas pėdas buvo įkišusi į sunkius juodus kariškus batus. Paspaudėme vienas kitam rankas. Ji į mane nė negrįžtelėjo. Dunksėdama savo kariškais batais, nusivarė į kabinetūkštį su užrašu „Panelė Stounvei LLB“ ant matinio stiklo.

Susėdame vienas priešais kitą, ji rūsčiai užsikiša kaštoninius plaukus už ausų ir iš stalčiaus išsitraukia geltono popieriaus bloknotę.

– Profesija? – griežtai teiraujasi.

– Jos Didenybės diplomatinė tarnyba, narys, – atsakau ir nežinia kodėl nuraustu.

Paskui geriausiai prisimenu tik tiesią it žarsteklis jos nugarą, ryžtingai kilstelėtą smakrą ir paklydusį saulės spindulį, išdykaujantį su plaukeliais jai ant sprando, kol aš vieną po kitos dėščiau visas purvinas mūsų šeimos sagos smulkmenas.

– Galiu vadinti jus Natu? – klausia ji, besibaigiant pirmajam vizitui.

Gali.

– Mane vadina *Pru*, – pareiškia ji ir mudu suplanuojame susitikimą po dviejų savaičių, kuriame ji bejausmiu balsu iškloja savo tyrimų rezultatus:

– Turiu pranešti, Natai, kad jei visas ginčytinas tavo amžinatilsį tėvo turtas rytoj pat pakliūtų į tavo rankas, tau neužtektų lėšų net sumokėti mano kontoros mokesčių, ką jau kalbėti apie visas iškeltas pretenzijas. *Tačiau*, – tęsia ji, man nespėjus patikinti, kad daugiau jos nebetrukdysiu, – partnerių sutartyje *yra* nuostata apie tai, kad kriterijus atitinkančių nepasiturinčių asmenų bylų imamės nemokamai. Ir džiaugiuosi, galėdama pranešti, kad nusprendėme, jog ši byla kaip tik ir patenka į tą kategoriją.

Ji nori dar sykį susitikti su manimi po savaitės, bet aš esu priverstas susitikimą atidėti. Reikia infiltruoti latvių agentą į Baltarusijoje esančią Raudonosios armijos ryšių bazę. Grįžęs prie Didžiosios Britanijos krantų, paskambinu *Pru* ir pakviečiu ją vakarienės, bet man atžariai atsakoma, kad, remiantis kontoros politika, visi santykiai su klientais turi išlikti griežtai dalykiniai. Tačiau ji su džiaugsmu praneša, jog jos kontorai pavyko pasiekti, kad visų man iškeltų pretenzijų būtų atsisakyta. Nešykščiu jai padėkų ir pasiteirauju, ar tokiu atveju niekas nebekliudo jai su manimi pavakarieniauti. Nebekliudo.

Einame į „Bianchi’s“. Ji vilki vasarinę suknelę gilia iškirpate, plaukai ištrūko iš už ausų ir visi vyrai – o ir moterys – restorane žiūri tik į ją. Netrunku suprasti, kad įprasti mano tauškalai niekur nenuves. Vos atkeliavus pagrindiniam patiekalui, gaunu išklaustyti traktatą apie atotrūkį tarp teisės ir teisingumo. Kai atneša sąskaitą, *Pru* ją pastveria, iki paskutinio

cento atsiskaičiuoja savo dalį, prideda dešimt procentų už aptarnavimą ir sumoka grynaisiais iš rankinuko. Nutaisęs įtūžio kupiną miną, pareiškiu, kad dar niekada gyvenime nesu matęs tokio žūlaus dorumo, ir ji kvatodamasi vos nenuvirsta nuo kėdės.

Po šešių mėnesių, iš anksto gavęs savo darbdavių sutikimą, pasiteirauju jos, ar nenorėtų ištekėti už šnipa. Norėtų. Dabar jau Tarnybos eilė vestis ją vakarienės. Po dviejų savaitių ji mane informuoja, kad nusprendė laikinai sustabdyti savo teisinę karjerą ir dalyvauti Tarnybos organizuojamuose mokymuose agentų sutuoktiniams, kurie netrukus bus perkelti į priešišką aplinką. Tikina sprendimą priėmusi savanoriškai, o ne iš meilės man. Apsispręsti buvo sunku, bet galop nacionalinės pareigos šauksmas nugalėjo.

Mokymus ji baigia kuo puikiausiai. Po savaitės mane perkelia, tampo antruoju (komerciniu) sekretoriumi Didžiosios Britanijos ambasadoje Maskvoje, kartu keliauja ir mano žmona Prudensija. Taip jau nutiko, kad Maskva buvo vienintelis paskyrimas, kur vykome kartu. To priežastys Pru negarbės neužtraukia. Priiesiu prie jų netrukus.

Daugiau kaip du dešimtmečius, pirmiausia su Pru, o paskui ir be jos, po diplomatine ar konsuline priedanga tarnavau savo Karalienei Maskvoje, Prahoje, Bukarešte, Tbilisyje, Trieste, Helsinkyje ir visai neseniai Taline, verbavau ir kuravau įvairiausio plauko slaptuosius agentus. Aš nė sykiu nebuvau pakviestas prie strategijos kūrėjų stalo, ir tuo džiaugiuosi. Tikrasis agentų kuratorius iš prigimties yra pats sau šeiminkas. Nors įsakymus gauna iš Londono, kovos lauke tik jis pats yra savo ir savo agentų likimo kalvis. O kai

aktyvieji tarnystės metai liks praeityje, beveik penkiasdešimtmečio padienio šnipo, nepakenčiančio sėdimo darbo ir iš gyvenimo aprašymo panėšėjančio į vidutinioką, niekada į aukštesnį lygį taip ir neprasimušusį diplomata, išskėstomis rankomis niekas nelauks.

*

Artėja Kalėdos. Išaušo mano atpildo diena. Giliuose prie Temzės įsikūrusios mano Tarnybos būstinės požemiuose esu vedamas į mažą, tvankų apklausų kambarį, kur mane pasitinka besišypsanti, protinga nenuspėjamo amžiaus moteris. Tai – Moira iš Žmogiškųjų išteklių. Tarnybos moiros man visada atrodė mažumėlę iš kitos planetos. Jos žino apie tave daugiau nei tu pats, bet niekada neišsидуoda nei ką žino, nei ar joms tai patinka.

– Na, kaip taviškė *Pru*, – smalsiai teiraujasi Moira. – Ar išgyveno neseniai vykusį jos teisininkų kontoros susijungimą? Neabejoju, kad jai tai įvarė streso.

Ačiū, Moira, jokio streso, ir sveikinu, puikiai atlikai namų darbus. Nieko kito ir nebūčiau galėjęs tikėtis.

– Jai juk viskas *gerai*, ar ne? Judviem *abiem* viskas gerai? – su nerimastinga gaida, kurios nusprendžiu nepaisyti. – Dabar, kai saugiai pargrįžai *namo*.

– Viskas puiku, Moira. Džiaugiamės, kad vėl esame kartu, ačiū.

O dabar būk maloni, nebetempk gumos ir perskaityk mano mirties nuosprendį. Bet Moira turi savą tvarką. Toliau jos sąrašė – mano duktė Stefanė.

– Ir tie *brendimo sunkumai*, viliuosi, baigėsi – juk ji ramiausiai sau mokosi universitete?

– Visai baigėsi, Moira, dėkoju. Jos dėstytojai netveria džiaugsmu, – atsiliepiu.

Bet, po teisybei, mano galvoje sukasi tik viena mintis: greičiau sakyk, kad triukšmingas mano atsisveikinimo vakarėlis numatytas ketvirtadienį, nes penktadienių niekas nemėgsta, ir ar malonėčiau nusinešti atšalusią kavą į Perkėlimo skyrių už trejų durų, kur man bus pateikta viliojančių darbo pasiūlymų ginklų pramonės srityje, pas privačius užsakovus ar kitose vietose, į kurias nukišami pasibaigusio galiojimo šnipai, pavyzdžiui, Nacionaliniame fonde, Automobilių asociacijoje ar privačiose mokyklose, ieškančiose išdininkų padėjėjų. Todėl gerokai nustembu, kai ji džiugiai man praneša štai ką:

– Na, tiesą sakant, turime tau *vieną* vietelę, Natai – be abejo, jei tik tu norėtum.

Norėčiau? Moira, norėčiau kaip niekas kitas žemėje. Bet norėčiau labai atsargiai, nes įtariu, kad žinau, ką ketini man pasiūlyti: įtarimas virsta įsitikinimu, kai ji leidžiasi man kaip vaikui dėstyti apie dabartinę Rusijos keliamą grėsmę.

– Manau, nereikia tau pasakoti, kad Maskvos „Centras“ mus čia, Londone, o ir visur kitur, jau visai nuvarė nuo kojų, Natai.

Ne, Moira, nereikia man pasakoti. Aš pats lygiai tą patį jau metų metus kartoju valdžiai Pagrindinėje būstinėje.

– Jie pasidarė bjauresni nei anksčiau, dar begėdiškesni ir įkyresni, be to, jų vis daugėja. Ar sutiktum, kad teisingai apibūdinau?

O kaipgi, Moira, sutikčiau. Tik paskaitinėk mano baigia-
mają ataskaitą iš saulėtosios Estijos.

– O nuo tada, kai išsyrėme visą būrį *teisėtų* jų šnipų, –
tai yra dirbančių po diplomatine priedanga, vadinasi, tokių
kaip aš, – jie užtvindė mūsų krantus *nelegalais*, – piktinasi
ji, – kurie, manau, sutiksi, iš visos padermės kelia daugiausia
keblumų *ir* juos sunkiausia suuoti. Turi klausimą.

Pabandyk. Verta pamėginti. Neturi ko prarasti.

– Na, prieš tau tęsiant toliau, Moira.

– Taip?

– Tiesiog dingtelėjo, kad galbūt man atsirastų vietelė Ru-
sijos departamente. Tiesa, prašmatnių jaunų atsakingųjų pa-
reigūnų ten netrūksta – *šitai* žinome visi. Bet galbūt jiems
reikia patyrusio, užgrūdinto, rusiškai kaip gimtąja kalba šne-
kančio garbės svečio, kaip kad aš, pasirengusio pirmai pro-
gai pasitaikius trenktis į bet kurį pasaulio kraštą ir pirmam
griebti potencialius rusų dezertyrus ar agentus, apsiereišku-
sius stotyje, kur niekas nesurezga nė sakinio jų kalba?

Moira jau purto galvą.

– Bijau, kad be šansų, Natai. Užsiminiau apie tave Brinui.
Jis nepalenkiamas.

Tarnyboje yra tik vienas Brinas: Brinas Saikšas Džordana-
nas, jei vadinsime visu vardu, kasdieniam vartojimui trum-
pinamas iki Brino Džordano – Rusijos departamento vadas
iki gyvos galvos ir kadaise mano posto Maskvoje vadovas.

– Bet *kodėl* be šansų? – spiriuosi.

– Pats puikiai žinai kodėl. Nes vidutinis amžius Rusijos
departamente yra trisdešimt treji, net ir priskaičiavus Briną.
Dauguma ten turi daktaro laipsnį, *visi* mąsto nestandartiškai,

visi meistriškai naudojasi kompiuteriu. Kad ir koks tobulas visais atžvilgiais būtum, šių kriterijų neatitinki. Na, argi klystu, Natai?

– O gal netyčia Brinas yra kur nors netoliese? – griebiuosi paskutinio šiaudo.

– Brinas Džordanas šią akimirką iki kaklo įklimpęs Vašingtone, kur tik jis vienas gali išgelbėti breksito iškamuotus ypatinguosius mūsų santykius su prezidento Trampo žvalgybos bendruomene, ir *jokiomis aplinkybėmis* negali būti trukdomas, ačiū, net ir tavęs, kuriam jis siunčia šilčiausius linkėjimus bei užuojautą. Aišku?

– Aišku.

– Tačiau, – pralinksmėja ji, – yra viena vietelė, darbui ten tu esi itin kvalifikuotas. Net *per daug* kvalifikuotas.

Na va. Štai ir košmariškasis pasiūlymas, kurio laukiau nuo pat pradžių.

– Atleisk, Moira, – įsiterpiu. – Jei tai darbas Mokymų padalinyje, geriau jau kabinu apsiaustą ant vinies. Labai malonu iš tavo pusės, labai apdairu, ir taip toliau, ir panašiai.

Panašu, kad ją įžeidžiau, tad atsiprašau dar sykį, dieva-gojuosi, kad labai gerbiu šaunius Mokymų padalinio vyrus bei moteriškes, bet vis tiek ačiū, bet ne, ačiū, o jos veidą staiga nušviečia netikėtai šilta, tegul ir gailėsčio kupina, šypsena.

– Tiesą sakant, darbas *ne* Mokymų padalinyje, Natai, nors neabejoju, kad ten pasirodytum labai puikiai. Domas norėtų su tavimi šnektelėti. Ar vis dėlto pranešti jam, kad kabini apsiaustą?

– *Domas?*

– Dominikas Trenčas, neseniai paskirtas mūsų Londono Generalinės galva. Kadaisė vadovavo tau, kai buvai paskirtas į Budapeštą. Sako, anuomet sutarėt kaip iš rašto. Neabejoju, kad ir šįsyk bus taip pat. Ko taip į mane žiūri?

– Ar tu rimtai nori man pasakyti, kad Domas Trenčas yra Londono Generalinės galva?

– Argi tau *meluočiau*, Natai.

– Nuo kada?

– Jau mėnesį. Kol tu Taline čiulpei leteną ir neskaitei mūsų naujienlaiškių. Domas tave priims rytoj lygiai dešimtą ryto. Pirmiausia dar pasitikslink su Vive.

– Vive?

– Jo asistente.

– Tai žinoma.